

На основу члана 233. Закона о ваздушном саобраћају („Службени лист СРЈ”, бр. 12/98, 5/99 – исправка, 44/99, 73/00 и 70/01 и „Службени гласник РС”, број 101/05), тачке 14. подтачка 2) Одлуке о оснивању Директората цивилног ваздухопловства државе Србије и државе Црне Горе („Службени гласник РС”, број 102/03), Одлуке о вршењу оснивачких права у Директорату цивилног ваздухопловства државе Србије и државе Црне Горе („Службени гласник РС”, број 53/06) и Закључка о промени назива Директората цивилног ваздухопловства државе Србије и државе Црне Горе („Службени гласник РС”, број 12/07),

Савет Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије прописује

ПРАВИЛНИК О ИСТРАЖИВАЊУ УДЕСА И ОЗБИЉНИХ НЕЗГОДА ЦИВИЛНИХ ВАЗДУХОПЛОВА

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Садржина правилника

Члан 1.

Овим правилником уређује се истраживање удеса и озбиљних незгода цивилних ваздухоплова који су се догодили на територији Републике Србије и начин извештавања о исходу истраживања, учешће овлашћених представника надлежних органа страних држава у истраживању удеса и озбиљних незгода који су се догодили на територији Републике Србије, учешће овлашћеног представника Републике Србије у истраживању удеса и озбиљних незгода које спроводи надлежни орган стране државе, обавештавање о удесима и озбиљним незгодама цивилних ваздухоплова и начин информисања јавности о току истраживања удеса и озбиљних незгода.

Овај правилник примењује се на истраживање удеса и озбиљних незгода војних ваздухоплова само кад је то њиме изричито предвиђено.

Преношење истраживања

Члан 2.

Истраживање удеса или озбиљне незгоде ваздухоплова за које је надлежна Комисија за истраживање удеса и озбиљних незгода ваздухоплова може, делимично или у целини, да се повери страни држави, под условима који су уређени потврђеним међународним уговором.

Одлуку о поверавању истраживања удеса или озбиљне незгоде доноси министар надлежан за послове саобраћаја, на предлог генералног директора Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту: генерални директор Директората).

Страна држава на чијој територији је ваздухоплов учествовао у удесу или озбиљној незгоди може, под условима који су уређени потврђеним међународним уговором, пренети Републици Србији истраживање удеса или озбиљне незгоде, ако је Република Србија држава регистрације ваздухоплова.

Значење израза

Члан 3.

Поједини изрази који су употребљени у овом правилнику имају следеће значење:

1) безбедносна препорука (*Safety Recommendation*) је акт надлежног тела које истражује удес и озбиљну незгоду, који се заснива на закључцима изведеним путем истраживања, и који се доноси с циљем да се у будућности спрече удеси и озбиљне незгоде;

2) ваздухоплов (*Aircraft*) је свака направа с посадом која лети или се одржава у атмосфери услед реакције ваздуха, изузев реакције ваздуха који се одбија од површине земље;

3) држава корисника (*State of the Operator*) јесте држава у којој се налази седиште корисника ваздухоплова или, ако је корисник ваздухоплова физичко лице – држава у којој се налази место сталног пребивалишта корисника ваздухоплова;

4) држава производње (*State of Manufacture*) јесте држава која има законска овлашћења над организацијом која је одговорна за завршно склапање ваздухоплова;

5) држава пројекта (*State of Design*) јесте држава која има законска овлашћења над организацијом која је одговорна за пројекат типа ваздухоплова;

6) држава регистрације (*State of Registry*) јесте држава у чији регистар је ваздухоплов уписан;

7) корисник ваздухоплова (*Operator*) је физичко лице, предузетник или правно лице које је ангажовано у коришћењу ваздухоплова;

8) максимална маса (*Maximum Mass*) је максимално сертификована маса ваздухоплова на полетању;

9) незгода (*Incident*) је догађај који није удес, а повезан је с летењем ваздухоплова и има утицај или може да има утицај на безбедност лета;

10) озбиљна незгода (*Serious Incident*) је догађај који обухвата околности које указују да је скоро дошло до удеса;

11) поверљивост података (*Disidentification*) је искључивање из претходних, привремених и завршних извештаја о удесу или озбиљној незгоди ваздухоплова свих личних података и техничких детаља који могу открити идентитет лица укључених у удес или озбиљну незгоду или трећих лица (лица која дају изјаве током истраживања, сведока, лица која пружају информације које су корисне за истраживање итд.), као и искључивање података који су посебним прописом одређени као поверљиви;

12) смртна повреда (*Fatal Injury*) је повреда нанесена лицу у удесу која има за последицу смрт у року од 30 дана од дана удеса;

13) тешка телесна повреда (*Serious Injury*) је повреда која је нанета лицу у удесу и која:

– захтева хоспитализацију дужу од 48 часова, која почиње у року од седам дана од дана када је повреда нанета;

– или има за последицу лом било које кости (изузев лаких ломова прстију на рукама и ногама или носа);

– или укључује повреде које проузрокују јако крварење, оштећење живца, мишића или тетиве;

– или има за последицу оштећење било ког унутрашњег органа;

– или има за последицу опекотине другог или трећег степена или опекотине које захватају преко 5% телесне површине;

– или укључује потврђено излагање заразним материјама или штетном зрачењу;

14) удес (*Accident*) ваздухоплова је догађај који је повезан с коришћењем ваздухоплова и који се десио од укрцавања лица до искрцавања лица из ваздухоплова, при чему је настала било која од следећих последица:

– смрт или тешка телесна повреда лица услед боравка у ваздухоплову, директног контакта с делом ваздухоплова, укључујући и делове који су се одвојили од ваздухоплова, или услед директне изложености издувном млазу млазног мотора, изузев када су смрт или тешка телесна повреда последица природних узрока, самоповређивања или су их проузроковала друга лица или кад је наступила смрт или тешка телесна повреда слепих путника који су се скривали изван делова који су на располагању путницима и посади;

– оштећење ваздухоплова, отказ његове структуре који негативно делује на јачину структуре или карактеристике лета ваздухоплова или захтева већу оправку или замену оштећене компоненте, изузев отказа или оштећења мотора (када је оштећење ограничено на мотор, капотаже или агрегате) или оштећења елиса, крајева крила, антена, гума, кочница, оплате, малих удубљења или пробоја у оплати ваздухоплова;

– ваздухоплов је нестао или му није могуће прићи;

15) узроци (*Causes*) су поступци, грешке, догађаји или околности или њихова комбинација, који су довели до удеса или озбиљне незгоде;

16) уређај за снимање лета ваздухоплова (*Flight Recorder*) је било која врста уређаја уграђеног у ваздухоплов који трајно бележи податке о лету који се користе у истраживању удеса и озбиљних незгода.

II. КОМИСИЈА ЗА ИСТРАЖИВАЊЕ УДЕСА И ОЗБИЉНИХ НЕЗГОДА ВАЗДУХОПЛОВА

Надлежност Комисије за истраживање удеса и озбиљних незгода ваздухоплова

Члан 4.

Комисија за истраживање удеса и озбиљних незгода ваздухоплова (у даљем тексту: Комисија) истражује удесе и озбиљне незгоде у којима су учествовали ваздухоплови на територији Републике Србије.

Комисија истражује и удесе и озбиљне незгоде у којима су на територији стране државе учествовали ваздухоплови којима је Република Србија држава регистрације, а страна држава није спровела истраживање или је Републици Србији пренела истраживање, као и истраживање удеса и озбиљне незгоде у којима су учествовали ваздухоплови којима је Република Србија држава регистрације а територија на којој се догодио удес или озбиљна незгода не припада ниједној држави.

Техничку подршку Комисији пружа надлежна служба Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту: надлежна служба Директората).

Основна дужност Комисије. Циљ истраживања

Члан 5.

Комисија је дужна да сваки удес и озбиљну незгоду свестрано истражи и анализира, ради утврђивања чињеница и околности под којима су се они догодили и ради предузимања мера којима се спречавају нови удеси и озбиљне незгоде.

Истраживање и анализа узрока удеса и озбиљних незгода нема за циљ утврђивање кривичне, привредно-преступне, прекршајне, дисциплинске, грађанскоправне или неке друге правне одговорности за удес и озбиљну незгоду.

Самосталност и независност Комисије

Члан 6.

Комисија је самостална у раду и функционално независна од било кога чији интереси могу бити супротни задацима и овлашћењима Комисије.

Нико не сме да ограничи садржину и обим истраживања, да утиче на садржину или обим претходног, привременог или завршног извештаја о истраживању удеса или озбиљне незгоде ваздухоплова или на садржину и обим безбедносних препорука Комисије.

Састав Комисије

Члан 7.

Комисија се именује посебно за истраживање сваког удеса и сваке озбиљне незгоде, а број чланова и састав Комисије зависе од тежине, врсте и обима удеса или озбиљне незгоде ваздухоплова.

Председника и чланове Комисије именује генерални директор Директората, на предлог руководиоца надлежне службе Директората, с листе стручњака за истраживање удеса и озбиљних незгода ваздухоплова, одмах по пријему информације о удесу или озбиљној незгоди (члан 30. овог правилника).

Генерални директор Директората није везан предлогом руководиоца надлежне службе Директората и може да на листу уврсти и лице које он није предложио.

Председник Комисије одговоран је за организацију и спровођење истраживања удеса и озбиљних незгода ваздухоплова и за надзор над њима.

Листа стручњака за истраживање удеса и озбиљних незгода ваздухоплова

Члан 8.

Листу стручњака за истраживање удеса и озбиљних незгода ваздухоплова, на предлог руководиоца надлежне службе Директората, утврђује за сваку календарску годину генерални директор Директората из реда пилота, ваздухопловних инжењера, контролора летења, метеоролога, лекара, правника и других лица из ваздухопловства, водећи рачуна о њиховим стручним, моралним и емотивним способностима за истраживање удеса и озбиљних незгода и о њиховом искуству у истраживању удеса и озбиљних незгода.

На листи стручњака смеју да се налазе лица која, кад постану чланови Комисије, могу да остваре самосталност у раду и функционалну независност од било кога чији би интереси могли да буду супротни задацима и овлашћењима Комисије.

Групе за увиђај

Члан 9.

Руководилац надлежне службе Директората образује с листе стручњака за истраживање удеса и озбиљних незгода ваздухоплова више група за увиђај, чији задатак је да изврше увиђај на месту удеса или озбиљне незгоде ваздухоплова и одређује време у коме је свака од група у приправности.

Групу за увиђај чини руководилац групе за увиђај и најмање један члан.

Месечни распоред приправности сваке групе за увиђај одобрава генерални директор Директората, на почетку текућег месеца.

Припадницима групе за увиђај припада за време проведено у приправности накнада која износи 10% вредности радног сата руководиоца надлежне службе Директората умањена за време проведено на раду.

Мешовита цивилно-војна комисија

Члан 10.

Ако су у удесу или озбиљној незгоди учествовали цивилни и домаћи или страни војни ваздухоплов, удес или озбиљну незгоду истражује мешовита цивилно-војна комисија.

Половину чланова у мешовиту цивилно-војну комисију именује министар надлежан за послове саобраћаја, а другу половину чланова именује министар надлежан за послове одбране.

Мешовитој цивилно-војној комисији председава председник кога споразумно именују оба министра

На рад мешовите цивилно-војне комисије сходно се примењују одредбе овог правилника о раду Комисије.

Посебна комисија

Члан 11.

Удес или озбиљну незгоду у којој су учествовали домаћи или страни војни ваздухоплови истражује посебна комисија.

Председника и чланове посебне комисије именује министар надлежан за послове одбране.

Именовање посебне комисије и начин њеног рада ближе се уређују прописом министра надлежног за послове одбране.

Одлучивање Комисије

Члан 12.

Комисија одлуке доноси на седници, већином гласова свих чланова Комисије.

Ако Комисија има паран број чланова, одлука Комисије је донесена и ако за њу гласа најмање половина чланова Комисије, под условом да је за одлуку гласао председник Комисије.

Учешће овлашћених представника органа страних држава у раду Комисије

Члан 13.

Ако је страни ваздухоплов учествовао у удесу или озбиљној незгоди на територији Републике Србије, надлежна служба Директората дужна је да позове надлежан орган државе регистрације, државе пројекта, државе производње и државе корисника ваздухоплова да одреде свог овлашћеног представника и њихове саветнике да би учествовали у истраживању које спроводи Комисија.

Надлежна служба Директората дужна је да у том случају, на захтев председника Комисије, позове и надлежни орган државе која пружа информације, објекте или стручњаке за истраживање и надлежни орган државе која је укључена у акције трагања и спасавања да одреде свог овлашћеног представника и њихове саветнике.

Ако ни надлежни орган државе регистрације ваздухоплова, ни надлежни орган државе корисника ваздухоплова не именују овлашћене представнике, надлежна служба Директората позива корисника ваздухоплова да одреди овлашћеног представника да учествује у истраживању.

Права овлашћених представника

Члан 14.

Овлашћеним представницима и њиховим саветницима омогућава се да у присуству председника Комисије или других чланова Комисије које он одреди:

- посете место удеса или озбиљне незгоде ваздухоплова;
- прегледају олупину и делове ваздухоплова;
- присуствују испитивању сведока удеса или озбиљне незгоде;
- начине увид у документацију и материјале који су битни за утврђивање узрока удеса или озбиљне незгоде;
- добију копије свих значајнијих докумената;
- учествују у свим врстама тестова и симулација током истраживања;
- учествују на седницама Комисије, посебно на онима које се односе на анализе, налазе, утврђивање узрока и безбедносне препоруке;
- дају предлоге у вези с процесом истраживања.

Овлашћеном представнику и његовим саветницима министарство надлежно за послове одбране или министарство надлежно за унутрашње послове могу да ускрати давање података и приступ објектима који су од интереса за националну безбедност Републике Србије.

Права стручњака које су именовале стране државе чији су грађани изгубили живот или су повређени у удесу

Члан 15.

Надлежни орган државе чији су грађани у удесу изгубили живот или претрпели тешку телесну повреду може да именује стручњаке којима се, на захтев органа који их је именовао, омогућава да у присуству председника Комисије или других чланова Комисије које он одреди:

- посете место удеса ваздухоплова;
- добију релевантне информације везане за удес ваздухоплова;
- учествују у идентификацији жртава;
- учествују у испитивању преживелих;
- добију копију завршног извештаја о истраживању удеса ваздухоплова.

Учешће заинтересованих лица у раду Комисије

Члан 16.

У раду Комисије може да учествује овлашћени представник корисника ваздухоплова.

Он може да даје потребна обавештења, као и да тражи да се испитају поједине околности које су у вези са удесом или озбиљном незгодом, а о чему одлучује председник Комисије.

Председник Комисије може одобрити да у раду Комисије учествују и представници осталих ваздухопловних субјеката који су повезани са удесом или озбиљном незгодом ваздухоплова.

Сарадња с надлежним органима страних држава

Члан 17.

У току истраживања удеса или озбиљне незгоде ваздухоплова, Комисија може затражити помоћ надлежних органа стране државе у погледу коришћења уређаја, објеката и опреме за техничко испитивање олупине ваздухоплова и других предмета битних за истраживање, читавања и анализе информација из уређаја за снимање лета ваздухоплова, рачунарске подршке за обраду информација које су добијене током истраживања, коришћења података из базе података о удесима и озбиљним незгодама, као и за ангажовање стручњака за истраживање удеса, ако се истражује велики удес ваздухоплова.

Средства за рад Комисије

Члан 18.

Средства за рад Комисије обезбеђује Директорат.

Средства нарочито обухватају средства за активности везане за спровођење истраживања удеса и озбиљних незгода, неопходну опрему, накнаде за рад председника и чланова Комисије и мешовите цивилно-војне комисије, укључујући накнаде за приправност чланова групе за увиђај, трошкове учешћа овлашћеног представника Републике Србије и његових саветника (члан 19. овог правилника), као и остала средства за рад Комисије и мешовите цивилно-војне комисије.

Накнаде за рад чланова Комисије и мешовите цивилно-војне комисије одређује генерални директор Директората.

III. УЧЕШЋЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ У ИСТРАЖИВАЊУ КОЈЕ СПРОВОДИ ОРГАН СТРАНЕ ДРЖАВЕ

Учешће овлашћеног представника Републике Србије

Члан 19.

Ако је ваздухоплов коме је Република Србија држава регистрације или држава пројекта или држава производње или држава корисника ваздухоплова учествовао у удесу или озбиљној незгоди на територији стране државе, у истраживању удеса или озбиљне незгоде могу да учествују овлашћени представник Републике Србије и његови саветници.

Кад прими обавештење о удесу или озбиљној незгоди и позив надлежног органа стране државе на чијој територији су се догодили удес или озбиљна незгода, надлежна служба Директората ступа у контакт с министарством надлежним за послове саобраћаја и после тога обавештава надлежни орган стране државе који истражује удес или озбиљну незгоду да ли ће Република Србија именовати

овлашћеног представника и, ако га именује, доставља његово име, имена његових саветника и очекивани датум њиховог доласка.

Овлашћеног представника Републике Србије и његове саветнике именује министар надлежан за послове саобраћаја, на предлог генералног директора Директората..

Корисник ваздухоплова може да министру надлежном за послове саобраћаја предложи једног или више саветника који ће помоћи овлашћеном представнику Републике Србије.

Положај овлашћених представника Републике Србије

Члан 20.

Овлашћени представник Републике Србије и његови саветници дужни су да надлежном органу стране државе који истражује удес или озбиљну незгоду ваздухоплова пруже све расположиве податке везане за истраживање и не могу да обелодане информације о току истраживања без његове изричите сагласности.

Приликом учешћа у истраживању удеса или озбиљне незгоде, овлашћени представник Републике Србије и његови саветници имају права која су одређена прописима стране државе чији надлежни орган спроводи истраживање.

Овлашћени представник Републике Србије дужан је да сачини извештај о свом раду и о раду својих саветника и да га достави министру надлежном за послове саобраћаја.

Давање информација

Члан 21.

Надлежна служба Директората дужна је да, на захтев председника Комисије надлежном органу државе који истражује удес или озбиљну незгоду ваздухоплова, на његов захтев, достави све релевантне информације којима располаже, а које су везане за истраживање удеса или озбиљне незгоде.

Кад је Република Србија држава регистрације или држава корисника ваздухоплова, надлежна служба Директората дужна је да, на захтев председника Комисије достави надлежном органу државе који истражује удес или озбиљну незгоду све релевантне информације које се односе на организације чије су активности имале или су могле да имају утицај на операције ваздухоплова.

IV. ОБАВЕШТАВАЊЕ О УДЕСУ И ОЗБИЉНОЈ НЕЗГОДИ ВАЗДУХОПЛОВА

Обавештавање надлежне службе Директората

Члан 22.

Лице које сазна за удес или озбиљну незгоду ваздухоплова на територији Републике Србије дужно је да о томе одмах обавести најближу организациону јединицу министарства надлежног за унутрашње послове или надлежну јединицу контроле летења или надлежну службу Директората.

Организациона јединица министарства надлежног за унутрашње послове и надлежна јединица контроле летења дужни су да о удесу или озбиљној незгоди одмах обавесте надлежну службу Директората.

Обавештавање надлежних органа страних држава

Члан 23.

Надлежна служба Директората у најкраћем року обавештава о удесу или озбиљној незгоди:

– надлежан орган државе регистрације, државе пројекта, државе производње и државе корисника ваздухоплова, а Међународну организацију цивилног ваздухопловства само ако је максимална маса ваздухоплова који је учествовао у удесу већа од 2250 kg – ако је страни ваздухоплов учествовао у удесу на територији Републике Србије;

– надлежан орган државе пројекта, државе производње и државе корисника ваздухоплова, а Међународну организацију цивилног ваздухопловства само ако је максимална маса ваздухоплова који је учествовао у удесу већа од 2250 kg – ако је ваздухоплов коме је Република Србија држава регистрације учествовао у удесу на територији стране државе а истраживање покреће Република Србија као држава регистрације, зато што надлежни орган државе на чијој се територији догодио удес није покренуо истраживање;

– надлежан орган државе пројекта, државе производње и државе на чијој се територији догодила озбиљна незгода ваздухоплова коме је Република Србија држава регистрације или држава корисника – ако страна држава на чијој се територији догодила озбиљна незгода није упозната с тиме да се догодила озбиљна незгода.

Садржина обавештења о удесу или озбиљној незгоди ваздухоплова

Члан 24.

Обавештење које надлежна служба Директората доставља надлежним органима страних држава кад је ваздухоплов учествовао у удесу или озбиљној незгоди на територији Републике Србије садржи следеће податке ако су расположиви:

- ознаку за удес (*ACCID*) или за озбиљну незgodу (*INCID*);
- назив произвођача ваздухоплова, тип и модел ваздухоплова, државу регистрације ваздухоплова, ознаку регистрације ваздухоплова и серијски број ваздухоплова;
- назив власника ваздухоплова и назив корисника или закупца ваздухоплова;
- име вође ваздухоплова, државу порекла посаде и путника ваздухоплова, место, датум и време удеса или озбиљне незгоде;
- место последњег полетања и планирано место слетања ваздухоплова;
- географски положај и физичке карактеристике места удеса или озбиљне незгоде и информацију о тешкоћама приступа месту или о посебним захтевима да се стигне до места удеса или озбиљне незгоде;
- позицију ваздухоплова у односу на неке лако дефинисане географске тачке, географску дужину и ширину места удеса или озбиљне незгоде;
- број чланова посаде и број путника ваздухоплова;
- број погинулих и тешко телесно повређених чланова посаде, путника или трећих лица;
- опис и обим удеса или озбиљне незгоде и степен оштећења ваздухоплова, у мери у којој је то познато у тренутку слања обавештења;
- податке о опасним материјама у ваздухоплову;
- информацију у ком обиму ће бити спроведено истраживање, да ли ће оно бити поверено надлежном органу стране државе и, ако хоће – у ком обиму;

– податке о пошиљаоцу обавештења и о начину контакта с надлежном службом Директората, председнику и осталим члановима Комисије.

Обавештење се доставља на енглеском језику.

Надлежна служба Директората дужна је да примаоцима обавештења, у најкраћем року по сазнању, достави податке који нису садржани у обавештењу, као и све друге познате информације које се односе на удес или озбиљну незгоду.

Пријем обавештења о удесу или озбиљној незгоди ваздухоплова од других држава

Члан 25.

Ако се удес или озбиљна незгода ваздухоплова догоди на територији стране државе, а Република Србија је држава регистрације или држава пројекта или држава производње или држава корисника ваздухоплова – надлежна служба Директората, одмах по пријему обавештења о удесу или озбиљној незгоди, потврђује пријем обавештења и доставља надлежном органу стране државе на чијој се територији догодио удес или озбиљна незгода расположиве информације о ваздухоплову и посади који су укључени у удес или озбиљну незгоду.

Подаци о опасним материјама у ваздухоплову

Члан 26.

Ако је Република Србија држава корисника ваздухоплова који је учествовао у удесу на територији стране државе, надлежна служба Директората у најкраћем року доставља држави на чијој се територији догодио удес податке о опасним материјама које су се налазиле у ваздухоплову који је учествовао у удесу.

V. ПОСТУПАК ИСТРАЖИВАЊА УДЕСА И ОЗБИЉНЕ НЕЗГОДЕ ВАЗДУХОПЛОВА

Истраживање удеса и озбиљне незгоде ваздухоплова

Члан 27.

Истраживање удеса и озбиљне незгоде ваздухоплова укључује прикупљање, снимање и анализу свих расположивих информација, утврђивање чињеница и околности под којима су се удес или озбиљна незгода догодили, доношење закључака, утврђивање узрока удеса или озбиљне незгоде ако је то могуће, израду безбедносних препорука за спречавање нових удеса и озбиљних незгода ако је то потребно и израду завршног извештаја о истраживању удеса или озбиљне незгоде.

Ако овим правилником није друкчије одређено, истраживање се спроводи према Анексу 13. Конвенције о међународном цивилном ваздухопловству и документима Међународне организације цивилног ваздухопловства који се односе на истраживање удеса и озбиљне незгоде ваздухоплова.

Стална приправност и увиђај

Члан 28.

Надлежна служба Директората дужна је да обезбеди сталну приправност за пријем и слање обавештења о удесу или озбиљној незгоди и да има на располагању одговарајућа возила и опрему за увиђај на месту удеса или озбиљне незгоде.

Руководилац надлежне службе Директората је дужан да одмах по сазнању за удес или озбиљну незгоду упути чланове групе за увиђај која је у приправности (члан 9. овог правилника), да спроведу увиђај на месту удеса или озбиљне незгоде.

**Обезбеђивање места удеса или озбиљне незгоде ваздухоплова и заштита
доказа
Члан 29.**

Министарство надлежно за унутрашње послове, у оквиру својих овлашћења, предузима све мере које су потребне за очување трагова удеса или озбиљне незгоде ваздухоплова.

Ваздухоплов или његови остаци не смеју да се уклоне с места удеса или озбиљне незгоде пре него што се обезбеди очување трагова удеса или озбиљне незгоде и надзор над ваздухопловом и његовим остацима, и прибави сагласност Комисије и, ако постоји основана сумња да је учињено кривично дело – и надлежног истражног органа

Ваздухоплов сме да се помери с места удеса или озбиљне незгоде само ако је то неопходно да би се из њега извукла лица, животиње, пртљаг и роба, да би се спречило да ваздухоплов буде уништен пожаром или на други начин или ако ваздухоплов омета безбедно одвијање ваздушног саобраћаја.

Очување трагова удеса или озбиљне незгоде укључује чување (фотографисањем или другим средствима) било ког доказа који може бити уклоњен, избрисан, изгубљен или уништен.

Надзор над ваздухопловом и његовим остацима укључује заштиту против даљег уништавања, заштиту од приступа неовлашћених лица и заштиту од крађе или даљег погоршања стања.

**Информација о удесу или озбиљној незгоди ваздухоплова
Члан 30.**

Одмах после окончаног увиђаја на месту удеса или озбиљне незгоде, руководилац групе за увиђај издаје информацију о удесу или озбиљној незгоди ваздухоплова, која садржи:

- место, датум и време удеса или озбиљне незгоде ваздухоплова;
- тип и модел ваздухоплова, државу регистрације ваздухоплова и ознаку регистрације ваздухоплова;
- податке о посади ваздухоплова и о броју погинулих лица и лица која су претрпела тешке телесне повреде;
- кратак опис удеса или озбиљне незгоде;
- вероватан узрок удеса или озбиљне незгоде;
- безбедносне препоруке, ако је потребно.

Информација о удесу или озбиљној незгоди ваздухоплова доставља се министру надлежном за послове саобраћаја, генералном директору Директората, надлежној служби Директората, власнику и кориснику ваздухоплова и другим заинтересованим органима и организацијама у ваздухопловству у Републици Србији.

Ако удес или озбиљну незгуду истражује мешовита цивилно-војна комисија, пре издавања информације о удесу или озбиљној незгоди мора да се прибави сагласност министарства надлежног за послове одбране на садржину информације.

**Захтев надлежних органа страних држава за увиђај на месту удеса
или озбиљне незгоде ваздухоплова**

Члан 31.

На захтев надлежног органа државе регистрације или државе корисника ваздухоплова да садржина ваздухоплова који је учествовао у удесу или озбиљној незгоди на територији Републике Србије или било који други траг остану недирнути до доласка овлашћеног представника надлежног органа државе који је поднела захтев, председник Комисије предузима све неопходне мере да би захтев био испуњен до мере до које је то изводљиво и усклађено с правилним истраживањем удеса или озбиљне незгоде.

Ако захтев поднесе надлежни орган државе пројекта или државе производње ваздухоплова, председник Комисије предузима све неопходне активности како би захтев био испуњен до мере до које је то изводљиво и усклађено с правилним истраживањем удеса или озбиљне незгоде и до мере до које неће бити непотребног одлагања за враћање ваздухоплова у употребу, кад је оно изводљиво с обзиром на степен оштећења ваздухоплова.

Уклањање ваздухоплова с места удеса или озбиљне незгоде

Члан 32.

Корисник ваздухоплова дужан је да по окончању истраживања удеса или озбиљне незгоде ваздухоплова, пошто за то добије сагласност Комисије, уклони оштећени или уништени ваздухоплов, његове делове и садржину.

Ако се ваздухоплов, његови делови и садржина налазе на територији на коју Република Србија не може одобрити приступ кориснику ваздухоплова, уклањање ваздухоплова, његових делова и садржине обезбеђује орган који има приступ територији о трошку корисника ваздухоплова, до најпогоднијег места где је приступ кориснику ваздухоплова одобрен.

Овлашћења Комисије у истраживању удеса и озбиљне незгоде

Члан 33.

Док истражују удес или озбиљну незгоду, чланови Комисије овлашћени су да:

- слободно приступе месту удеса или озбиљне незгоде и ваздухоплову, његовој садржини или олупини;
- без одлагања обезбеде доказни материјал и контролисано уклоне остатке или делове ваздухоплова, ради обављања потребних испитивања и анализа;
- непосредно приступе уређајима за снимање лета ваздухоплова и да користе њихову садржину, као и садржину других снимљених материјала;
- обаве непосредан увид у резултате прегледа тела жртава или резултате испитивања узорака узетих с тела жртава;
- обаве непосредан увид у резултате медицинског прегледа лица која су учествовала у операцијама ваздухоплова или у резултате испитивања узорака узетих од њих;
- узму изјаве од сведока удеса или озбиљне незгоде;
- слободно приступе релевантним документима и информацијама којима располажу власник ваздухоплова, корисник ваздухоплова, произвођач ваздухоплова, организације које су учествовале у одржавању ваздухоплова, организације које су имале утицај на летачке операције ваздухоплова и Директорат.

Радне групе током истраживања

Члан 34.

У току истраживања удеса или озбиљне незгоде председник Комисије, по потреби, може образовати радне групе, у чији састав улазе стручњаци, укључујући и оне с листе стручњака за истраживање удеса и озбиљних незгода ваздухоплова, а нису чланови Комисије.

Радам радне групе руководи председник Комисије или други члан Комисије кога он на то овласти.

Радне групе, зависно од карактера удеса, могу се образовати за:

- испитивање коришћења ваздухоплова;
- испитивање основне структуре ваздухоплова;
- испитивање погонске групе ваздухоплова;
- испитивање система ваздухоплова;
- испитивање уређаја за снимање лета ваздухоплова;
- анализу документације о одржавању ваздухоплова;
- испитивање рада контроле летења;
- анализу метеоролошких података;
- анализу утицаја људског фактора;
- прикупљање и анализу изјава сведока;
- испитивање начина рада екипа за евакуацију, гашење пожара, трагање за ваздухопловом и спасавање.

Чланови радне групе могу предузимати потребне радње у вези са истраживањем удеса или озбиљних незгода ваздухоплова само ако поседују службену легитимацију.

Радна група сачињава извештај о свом раду са закључцима и доставља га Комисији.

Уређаји за снимање лета ваздухоплова

Члан 35.

Комисија је дужна да предузме све потребне мере како би у најкраћем року били прочитани уређаји за снимање лета ваздухоплова који је учествовао у удесу или озбиљној незгоди.

Ако у Републици Србији не постоји одговарајућа опрема за читавање уређаја за снимање лета ваздухоплова, Комисија ће читавање уређаја за снимање лета обавити на опреми коју јој страна држава стави на располагање, узимајући при томе у обзир способност опреме за читавање, време потребно за читавање и место где се опрема за читавање налази.

Ако ваздухоплов који је учествовао у удесу или озбиљној незгоди на територији стране државе слети на територију Републике Србије, а Република Србија је држава регистрације или корисника ваздухоплова, надлежном органу стране државе који спроводи истраживање достављају се, на његов захтев, записи из уређаја за снимање лета ваздухоплова или, ако је потребно, уређаји за снимање лета ваздухоплова.

Обдукција

Члан 36.

Ако у удесу ваздухоплова буде смртно повређених лица, председник Комисије затражиће од надлежног правосудног органа да нареди комплетну

обдукцију смртно повређених чланова летачке посаде и, зависно од околности – и смртно повређених путника и кабинског особља.

Медицинско испитивање

Члан 37.

По потреби, председник Комисије затражиће од надлежног правосудног органа да одмах нареди медицинско испитивање чланова посаде, путника и ваздухопловног особља које је укључено у удес или озбиљну незгоду.

Однос са истражним органима

Члан 38.

Истражни органи не смеју да ометају Комисију да истражује удес и озбиљну незгоду.

На захтев истражних органа, Комисија је дужна да им пружи сву потребну стручну и техничку помоћ и да им, на њихов захтев, достави завршни извештај о истраживању удеса или озбиљне незгоде.

Безбедносне препоруке

Члан 39.

У било којој фази истраживања удеса или озбиљне незгоде и кад за тиме постоји потреба, Комисија је дужна да надлежним органима и организацијама, укључујући и органе страних држава, упути безбедносне препоруке, које садрже мере које треба предузети како би се повећала безбедност ваздухопловства.

Домаћи органи и организације дужни су да обавесте надлежну службу Директората о предузетим безбедносним мерама или о разлозима зашто оне неће бити предузете.

Надлежна служба Директората прати примену безбедносних препорука Комисије, али и безбедносних препорука које су упутили надлежни органи страних држава и обавештава генералног директора Директората односно надлежни орган стране државе о предузетим безбедносним мерама или о разлозима зашто оне неће бити предузете.

Обавештавање о противправној радњи

Члан 40.

Ако се у току истраживања сазна или посумња да је у удес или озбиљну незгоду ваздухоплова била укључена и противправна радња, председник Комисије о томе одмах обавештава министарство надлежно за унутрашње послове и Директорат.

Рад на седницама

Члан 41.

Пошто заврши истраживање на месту удеса или озбиљне незгоде, Комисија наставља рад на седницама.

Седницама руководи председник Комисије или други члан Комисије кога он на то овласти.

VI. ИЗВЕШТАЈИ КОМИСИЈЕ

Претходни извештај о истраживању удеса ваздухоплова

Члан 42.

Комисија израђује претходни извештај о истраживању удеса ваздухоплова.

Претходни извештај о истраживању удеса ваздухоплова је саопштење које се користи за брзо ширење података до којих се дошло у почетној фази истраживања удеса.

Претходни извештај доставља се министру надлежном за послове саобраћаја, генералном директору Директората, власнику и кориснику ваздухоплова и другим заинтересованим органима и организацијама у ваздухопловству у Републици Србији.

Достављање претходног извештаја органима страних држава

Члан 43.

Надлежном органу државе регистрације, државе пројекта, државе производње, државе корисника и државе која пружа важне информације, објекте или стручњаке за истраживање и Међународној организацији цивилног ваздухопловства надлежна служба Директората доставља претходни извештај о истраживању удеса ваздухоплова:

1) у року од 30 дана од дана удеса ваздухоплова – ако истраживање удеса ваздухоплова максималне масе веће од 2250 kg не буде завршено у року од 30 дана од дана удеса, а до тада надлежним органима других држава не буде достављено обавештење о удесу ваздухоплова (члан 23. овог правилника);

2) на најбржи и најпогоднији начин и одмах када чињенице буду доступне – ако се утврде чињенице које се директно односе на безбедност ваздухоплова.

Садржина претходног извештаја о истраживању удеса ваздухоплова

Члан 44.

Претходни извештај о истраживању удеса ваздухоплова садржи:

1) опште податке: назив корисника ваздухоплова, назив произвођача ваздухоплова, тип и модел ваздухоплова, државу регистрације ваздухоплова, ознаку регистрације ваздухоплова, серијски број ваздухоплова и место, датум и време удеса;

2) историјат лета: врста операције, аеродром полетања, аеродром планираног слетања и време трајања лета;

3) број погинулих, теже и лакше повређених чланова посаде, путника и осталих лица;

4) оштећење ваздухоплова;

5) метеоролошке податке;

6) опис и обим удеса;

7) вероватан узрок удеса;

8) безбедносне препоруке, ако је то потребно.

Надлежним органима страних држава претходни извештај се доставља на енглеском језику.

Завршни извештај о истраживању удеса или озбиљне незгоде ваздухоплова

Члан 45.

Комисија израђује и публикује завршни извештај о истраживању удеса или озбиљне незгоде ваздухоплова (у даљем тексту: завршни извештај), по правилу, до истека 12 месеци од дана удеса или озбиљне незгоде.

Ако завршни извештај не може да буде публикован до истека 12 месеци од дана удеса или озбиљне незгоде, Комисија на сваку годишњицу од удеса или озбиљне незгоде објављује привремени извештај о напредовању истраживања, као и безбедносне препоруке, ако постоје.

Оверавање и чување завршног извештаја

Члан 46.

Завршни извештај потписују председник Комисије и остали чланови Комисије, а председник Комисије својим парафом оверава сваку страницу завршног извештаја.

Потписани завршни извештај, с прилозима завршног извештаја, оверава се посебним печатом Комисије.

Оригинал завршног извештаја Комисије, с прилозима, трајно се чува у надлежној служби Директората.

Издајање мишљења

Члан 47.

Члан Комисије који се не сложи са осталим члановима Комисије у погледу садржине закључака о удесу или озбиљној незгоди или неког другог дела завршног извештаја, има право на издвојено мишљење.

Он је дужан да у писменој форми образложи све чињенице и разлоге на којима заснива своје издвојено мишљење, што представља саставни део завршног извештаја.

Садржина завршног извештаја

Члан 48.

Завршни извештај садржи: наслов завршног извештаја, сажетак завршног извештаја, главни део завршног извештаја и прилоге завршног извештаја.

Наслов завршног извештаја садржи: назив корисника ваздухоплова, назив произвођача ваздухоплова, тип и модел ваздухоплова, државу регистрације ваздухоплова, ознаку регистрације ваздухоплова, серијски број ваздухоплова и место, датум и време удеса или озбиљне незгоде.

Сажетак завршног извештаја садржи: начин на који је председник Комисије обавештен о удесу или озбиљној незгоди, кратку информацију о раду групе за увиђај на месту удеса или озбиљне незгоде, информацију о именовању чланова Комисије и других лица која су учествовала у истраживању и кратак опис околности које су довеле до удеса или озбиљне незгоде.

Главни део завршног извештаја садржи:

1) чињеничне информације:

– историјат лета (с подацима о броју лета, врсти операције, аеродрому полетања, времену полетања, аеродрому планираног слетања, припреми за лет, одвијању лета, догађајима за време лета и месту и времену удеса или озбиљне незгоде);

- податке о броју погинулих лица и лица која су су претрпела тешку телесну повреду или лакшу повреду (посебно за чланове посаде, путнике и остала лица);
 - податке о врсти и степену оштећења ваздухоплова;
 - податке о штети која је проузрокована трећим лицима;
 - личне информације које се односе на посаду ваздухоплова (пол, старосна доб, врста и рок важења дозвола, врста и рок важења овлашћења уписаних у дозволе, обавезне провере, укупни број часова летења и време одмора пре критичног лета, укупни налет на типу ваздухоплова који је учествовао у удесу или озбиљној незгоди итд.) и личне информације које се односе на остала лица која су укључена у удес или озбиљну незгоду (контролори летења, лица за одржавање ваздухоплова итд.);
 - податке о ваздухоплову (година производње, укупан број часова налета, последњи већи обављени прегледи, веће модификације и измене, веће неисправности, поправке, перформансе, стање и врста коришћеног горива, важење уверења о пловидбености и потврде о провери пловидбености итд.);
 - податке о временским условима планираног места слетања, на рути и на месту удеса или озбиљне незгоде, о временској прогнози, о информацијама у вези с временским приликама који су достављене посади ваздухоплова итд;
 - податке о навигационим средствима и опреми;
 - податке о комуникацији између посаде ваздухоплова и надлежне контроле летења;
 - податке о уређајима за снимање лета ваздухоплова и о снимљеним подацима;
 - податке о стању на месту удеса или озбиљне незгоде, положају олупине и делова ваздухоплова, стању и изгледу материјала, положају тела погинулих итд;
 - медицинске и патолошке податке;
 - податке о пожару и деловању противпожарних екипа за спасавање и евакуацију настрадалих лица;
 - податке о трагању за ваздухопловом и спасавању;
 - податке о обављеним испитивањима и истраживањима;
 - информације о организацијама које су имале утицај на летачке операције ваздухоплова;
 - додатне важне информације;
- 2) анализу свих околности под којима се догодио удес или озбиљна незгода;
 - 3) закључке о удесу или озбиљној незгоди (попис налаза и узрока који су утврђени током истраживања);
 - 4) безбедносне препоруке, по потреби;
 - 5) издвојена мишљења чланова Комисије.

Прилози завршног извештаја састоје се од извештаја, изјава сведока, мишљења вештака и других стручних лица, записника Комисије, цртежа, фотографија, прорачуна итд.

Коментар овлашћених представника органа страних држава

Члан 49.

Ако су у раду Комисије учествовали овлашћени представници надлежних органа страних држава (члан 13. овог правилника), надлежна служба Директората дужна је да копију нацрта завршног извештаја проследи надлежним органима држава који су учествовали у истраживању.

Коментари који буду достављени Комисији после истека 60 дана од дана кад је примљен завршни извештај (неблаговремени коментари) не узимају се у обзир и председник Комисије и остали чланови Комисије потписују и публикују завршни извештај.

Комисија је дужна да размотри благовремене коментаре, а они коментари с којима се Комисија не сложи – објављују се у прилогу завршног извештаја.

Коментари комисије Републике Србије

Члан 50.

Ако Република Србија прими нацрт завршног извештаја о истраживању удеса или озбиљне незгоде ваздухоплова коме је Република Србија држава регистрације, држава пројекта, држава производње или држава корисника ваздухоплова, који је израдио надлежни орган стране државе који спроводи истраживање, генерални директор Директората, на предлог овлашћеног представника Републике Србије који је учествовао у истраживању удеса или озбиљне незгоде, именује комисију која ће размотрити примљени нацрт завршног извештаја.

Чланови комисије именују се с листе стручњака за истраживање удеса и озбиљних незгода ваздухоплова.

Комисија је дужна да у року од 60 дана од дана када је Република Србија примила нацрт завршног извештаја достави коментаре на нацрт завршног извештаја надлежном органу државе који спроводи истраживање.

Чланови комисије не смеју публиковати било који део нацрта завршног извештаја, нити дозволити приступ било којем делу нацрта завршног извештаја или другом документу без сагласности надлежног органа државе који спроводи истраживање, изузев ако су нацрт извештаја или документ већ публиковани.

Достављање завршног извештаја

Члан 51.

Надлежна служба Директората доставља завршни извештај министру надлежном за послове саобраћаја, генералном директору Директората, кориснику ваздухоплова, надлежном органу државе која је пренела истраживање удеса или озбиљне незгоде на Републику Србију, надлежном органу државе регистрације, државе пројекта, државе производње, државе корисника, државе чији су грађани погинули, државе која је пружала информације, објекте или стручњаке у току истраживања, а Међународној организацији цивилног ваздухопловства само ако је у удесу или озбиљној незгоди учествовао ваздухоплов максималне масе преко 5.700 kg.

Ако је у удесу или озбиљној незгоди учествовао ваздухоплов максималне масе од 2.250 до 5.700 kg, Међународној организацији цивилног ваздухопловства завршни извештај доставља се у скраћеном обиму.

Завршни извештај доставља се и министру надлежном за послове одбране ако је удес или озбиљну незгоду истраживала мешовита цивилно-војна комисија.

Завршни извештај доставља се и заинтересованим организацијама у ваздухопловству у Републици Србији.

Публиковање на информатичким медијима

Члан 52.

Надлежна служба Директората публикује информацију о удесу или озбиљној незгоди ваздухоплова (члан 30. овог правилника) и завршни извештај на веб сајту Директората, одмах после њихове израде.

Завршни извештај чији резултати нису посебно важни за безбедност ваздухопловства објављују се у скраћеном облику.

Обавештавање јавности

Члан 53.

Председник Комисије путем средстава јавног информисања обавештава јавност о току истраживања удеса ваздухоплова који има за последицу смрт већег броја лица или већу материјалну штету.

Искључивање података

Члан 54.

Изјаве од лица које је Комисије узела у току истраживања, све комуникације између лица која су укључена у операције ваздухоплова, медицинске или личне информације које се односе на лица која су укључена у удес или озбиљну незгоду, регистраторе говора у пилотској кабини и снимке и транскрипте из њих, записе и транскрипте који се односе на контролу летења, мишљења која су изражена у анализи информација, укључујући информације које су добијене из уређаја за снимање лета ваздухоплова – могу да се користе само у сврхе истраживања удеса или озбиљне незгоде ваздухоплова или за потребе поступка који се води пред правосудним органима.

Ови подаци могу да се укључе у претходни, повремени или завршни извештај и његове прилоге само кад су битни за анализу удеса или озбиљне незгоде ваздухоплова и само уз обавезу да се поштују правила о поверљивости података предвиђена овим правилником (члан 3. тачка 11).

VII. ПОКРЕТАЊЕ ПОНОВНОГ ИСТРАЖИВАЊА

Члан 55.

Ако се после окончања истраживања удеса или озбиљне незгоде дође до нових и битних чињеница и доказа, генерални директор Директората може наредити да се удес или озбиљна незгода поново истраже.

Ако је Комисији истраживање удеса или озбиљне незгоде поверила страна држава (члан 2. став 3. овог правилника) за поновно истраживање потребна је и сагласност надлежног органа те државе.

VIII. ЕВИДЕНЦИЈА О УДЕСИМА И ОЗБИЉНИМ НЕЗГОДАМА ВАЗДУХОПЛОВА

База података о удесима и озбиљним незгодама ваздухоплова

Члан 56.

Подаци о удесима и озбиљним незгодама ваздухоплова које су истраживале Комисија и мешовита цивилно-војна комисија евидентирају се и чувају у бази података коју основа и води надлежна служба Директората.

База података мора да гарантује поверљивост података.

Надлежна служба Директората анализира и статистички обрађује податке о удесима и озбиљним незгодама и размењује их с надлежним органима других држава, према потврђеним међународним уговорима.

Статистичке податке чине подаци о:

- ваздухоплову, према држави регистрације, произвођачу, типу и моделу;
- кориснику ваздухоплова;
- врсти или врстама операција;
- врстама оштећења ваздухоплова, врстама повреда лица, а код превоза опасних материја и о врстама опасних материја;
- броју чланова посаде и путника у ваздухоплову;
- број повређених и погинулих чланова посаде, путника и трећих лица;
- месту и датуму удеса или озбиљне незгоде ваздухоплова;
- утврђеним узроцима удеса и озбиљних незгода ваздухоплова.

Статистички подаци чувају се одвојено за ваздухоплове максималне масе до 2.250 kg, од 2.250 до 5.700 kg и преко 5.700 kg.

Периодични извештаји о удесима и озбиљним незгодама ваздухоплова

Члан 57.

Надлежна служба Директората сачињава годишњи извештај о удесима и озбиљним незгодама ваздухоплова које су истраживале Комисија и мешовита цивилно-војна комисија и доставља га међународним организацијама, према потврђеним међународним уговорима. Међународној организацији цивилног ваздухопловства доставља се само онај део годишњег извештаја који се односи на удесе или озбиљне незгоде ваздухоплова максималне масе изнад 2.250 kg.

Руководилац надлежне службе Директората сачињава до 31. марта текуће године годишњи извештај са анализом узрока удеса и озбиљних незгода ваздухоплова које су истраживале Комисија и мешовита цивилно-војна комисија у претходној години и доставити га заинтересованим органима и организацијама у ваздухопловству у Републици Србији.

Чување документације

Члан 58.

Надлежна служба Директората дужна је чува и дистрибуира надлежнима (члан 51. овог правилника), као и судовима на њихов захтев, завршне извештаје и да чува документацију о истраживању удеса и озбиљних незгода ваздухоплова.

Документација се чува трајно.

IX. СЛУЖБЕНА ЛЕГИТИМАЦИЈА

Члан 59.

Овлашћење за обављање потребних радњи у вези са истраживањем удеса или озбиљних незгода ваздухоплова потврђује се службеном легитимацијом.

Садржину, начин издавања и начин вођења евиденције о издатим службеним легитимацијама прописује Директорат.

Садржина, начин издавања и начин вођења евиденције о издатим службеним легитимацијама члановима посебне комисије прописује министар надлежан за послове одбране.

Х. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ
Престанак важења Правилника о начину испитивања узрока удеса
ваздухоплова

Члан 60.

Даном ступања на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о начину испитивања узрока удеса ваздухоплова („Службени лист СФРЈ”, број 66/87).

Ступање на снагу овог правилника

Члан 61.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Бр.110-01-0007/2009-0012
У Београду, 17. август 2009. године

С а в е т

Председник

Милутин Мркоњић,
министар за инфраструктуру